

1. Texty níže popisují problémy současného českého zemědělství. Rozdělte se do malých skupin a ke každému z nich vymyslete, formulujte a napište vhodný titulěk, který daný problém shrne maximálně pětí slovy.

Každý den ubyde v Česku 25 hektarů zemědělské půdy, to znamená zhruba 40 fotbalových hřišť. Půdu zemědělcům zabírají průmyslové zóny, nákupní střediska a sídliště.

Lidé neumějí hospodařit s vodou, protože žijí v blahobytu. Ztratili jsme pud sebezáchovy, ztratili jsme úctu k vodě. Vodu nechápeme jako národní bohatství. I proto z krajiny mizí.

Rok od roku ubývá organické složky v půdě, díky čemuž se snižuje schopnost půdy zadržovat vodu. Protože se snižují počty hospodářských zvířat, chybí chlévská mrva, kterou by se mohlo hnojit. Zemědělci jsou pak nuceni hnojit syntetickým dusíkem, který problém ještě zhoršuje.

Sucho není jen kvůli tomu, že je málo srážek. I když prší, voda padající na vyprahlou půdu se nevsakuje. Mají na tom svůj podíl i zemědělci používající těžkou agrotechniku, která udusává půdu a voda pak z území odtéká ještě rychleji.

Eroze, při které je půda odstraňována smyvem nebo odvátím, ohrožuje přibližně 70 % české zemědělské půdy, což v kombinaci s plodinami s mělkými kořeny (řepka, kukuřice), suchem, větrem, přívalovými dešti a prakticky zničenými remízky, alejemi a stromy znamená poměrně akutní problém pro úrodnost naší půdy.

Kolektivizace, násilné spojování malých farem do družstev v době komunistické diktatury, byla bohužel velmi úspěšná. Překopala ráz krajiny, změnila se nejen přírodní prvky, ale rozbila se i vazba lidí k půdě. Velká družstva zničila rodinné farmy a změnila způsob života na venkově. I kvůli této historii obhospodařuje téměř 90 % zemědělské půdy v Česku pouhých 10 % největších agrárních firem. S půdou tak na devíti desetinách výměry zemědělské půdy nehospodaří přímo majitelé farem, ale pouze zaměstnanci velkých podniků, kteří obvykle nemají k půdě vztah.

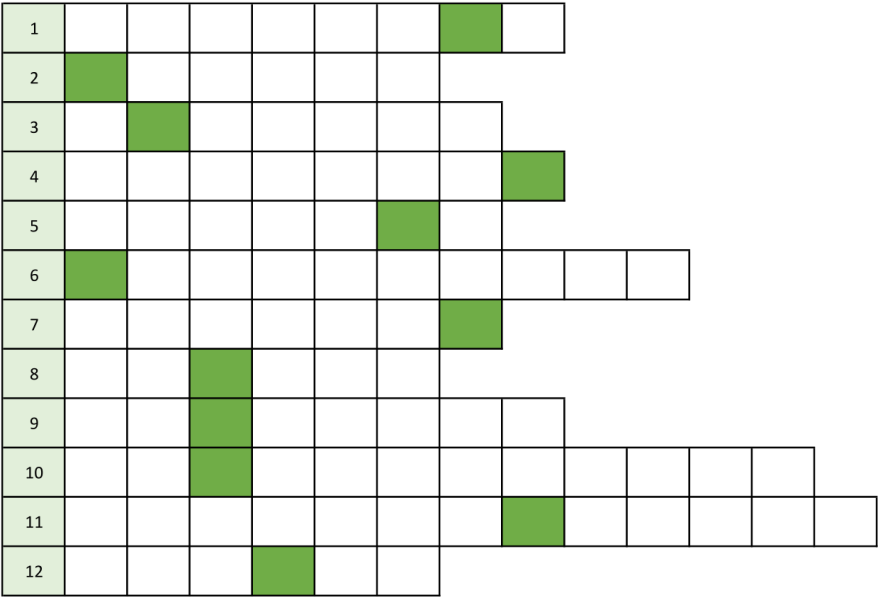
Kdo bude na českých polích farmařit, když nemá mladá generace o obor zájem? Dělníci ze zahraničí? Budou se starat o půdu tak, jak by se o ni staral farmář, na jehož půdě pracoval už jeho pradědeček? Mohou se vůbec lidé bez vztahu k půdě o ni starat tak, aby nám přinášela užitek i za sto let?

Zemědělské dotace dostává od státu každý farmář. Od malých rodinných statků, které se svědomitě starají o půdu svých předků, až po obrovské zemědělské podniky, jejichž manažeři na poli nikdy nepracovali. Podporu dostává každý a nezáleží na tom, zda se k půdě chová šetrně, či ji drancuje. Bylo by však správnější, aby si každý zemědělec peníze od státu nejprve zasloužil podle přísných kritérií. Například by měl zachovávat zásady správného zemědělského hospodaření. To znamená vhodné střídání plodin, správné osevní postupy i nutný přísun organické hmoty do půdy. Dotace by neměl dostávat ten, který se nechová jako zodpovědný hospodář vůči svému okolí a nesnaží se vytvářet pracovní místa, i když třeba může. Ani ten, kdo nespolupracuje s obcí, s místní komunitou. Není možné, aby někdo bral dotace na údržbu půdy a pak jeho pole po běžném dešti zaplavilo bahnem náves. Takový hospodář přidělová místní komunitě náklady a ještě znehodnocuje pozemky, na nichž pracuje.

České sedláky trápí nízké výkupní ceny mléka a masa, které jsou tlačeny dolů velkými obchodními řetězci. Problém spočívá v tom, že se zemědělské firmy zaměřují pouze na samotnou produkci zemědělských komodit a jejich prodej. Přitom v sousedních zemích se často zpracují i spotřebují v podobě lokálních specialit - uzenin, sýrů, ovocných šťáv, nebo výrobků zdravé výživy. Užší vazba mezi pěstitelem a spotřebitelem nejen pomáhá odbytu, ale zároveň posiluje i společenskou funkci zemědělství.

Negativní dopady moderní zemědělské výroby jsme postiženi všichni, ale zdaleka ne pouze v ceně potravin. Proč? Ukažme si to na příkladu. Zemědělství založené na chemických hnojivech a postřicích je (spolu se spotřebou fosfátových pracích prášků) hlavním viníkem znečištění vodních toků. V přehradě, kde jsou kvůli tomu přemnoženy sinice (těm fosfáty a dusičnany výborně svědčí), se nevypoupejí ani ti z nás, kteří doma používáme ekologické prací prášky a kupujeme biopotraviny, abychom své životní prostředí chránili. „Chemické“ zemědělství do cen svých potravin nezapočítává náklady, které pak na likvidaci těchto nešvarů nese celá společnost - půdu zamořenou hnojivem, ošetřování vodních ploch, nápravy ekologických škod, to vše se platí z kapes všech daňových poplatníků. Pokud by se tyto a další náklady měly započítat do ceny, běžné potraviny by byly znatelně dražší.

2. Nyní se zaměříme na pojmy používané v souvislosti se zemědělstvím a použité na předchozí stránce. Vaším úkolem je doplnit do rámečků pojmy popsané v legendě (1–12). Pomoci vám mohou čísla v závorkách. Ta odkazují na jednotlivé body z předchozí strany, ve kterých hledané slovo můžete najít.
3. Pokud vyluštíte doplňovačku správně, můžete se dozvědět, co na českých polích chybí, aby se zvýšila jejich úrodnost a schopnost pojmout vodu. Stačí, když opíšete písmena ve zvýrazněných rámečcích odshora dolů. Tajenka se skládá ze dvou slov:

1. Výroba (9)
2. Plošná míra používaná v zemědělství, 100x100 m (1)
3. Užitková rostlina (8)
4. Vlastníci (6)
5. Směsi, používané pro zlepšení růstu rostlin (10)
6. Uměle vyrobené, opak přírodního, například hnojivo (3)
7. Malý lesík poskytující úkryt v otevřeném prostoru (5)
8. Atmosférické jevy obvykle vzniklé kondenzací vodní páry, např. déšť, sníh, mlha, rosa (4)
9. Společenská skupina osob, které žijí nebo pracují společně (8)
10. Zemědělské stroje a postupy sloužící k obdělávání zemědělské půdy (4)
11. Násilné spojování malých farem do družstev v době komunistické diktatury (6)
12. Peněžitá podpora poskytovaná obvykle státem jinému subjektu (obci, organizaci, firmě) sloužící veřejnému zájmu (8)

4. Vybraných deset problémů rozhodně není jejich kompletním výčtem. Při pozorném čtení jste si mohli všimnout, že jejich výběr se dá rozdělit na dvě části. Ve svých skupinách přiřaďte k oběma skupinám problémů vhodné přívlastky, které rozdělí uvedené problémy do dvou kategorií. Vyberte nejvhodnější z následujících přídavných jmen, která nejlépe charakterizují obě skupiny. V případě potřeby použijte slovník cizích slov:

environmentální, hospodářské, osobní, přírodní, společenské, zemědělské

1. - 5. _____ problémy

6. - 10. _____ problémy

5. Pokuste se zdůvodnit, proč jsou zbývající přídavná jména podle vás nevyhovující.
6. Teď již rozumíte náročnějším pojmům a máte problémy rozdělené do dvou kategorií. Vraťte se zpět k popsaným problémům a vyberte mezi nimi čtyři, které považujete za nejpalčivější. Svůj výběr si zdůvodněte.

Můj výběr (vypište příslušná čísla): _____

7. Nyní z nejpalčivějších problémů vyberte společně tři, které by se podle vás daly řešit. Navrhněte a stručně popište řešení pro každý z nich. Pokud vás nenapadá řešení k některému z vybraných v předchozím úkolu, zvolte si pro tento úkol jiný problém.

ČÍSLO	stručný popis navrženého řešení

8. Na závěr vyberte jedno řešení a připravte se ho představit před třídou.

ŘEŠENÍ: 1. produkce, 2. hektar, 3. plodina, 4. majitelé, 5. hnojivo, 6. syntetické, 7. remízek, 8. srážky, 9. komunita, 10. agrotechnika, 11. kolektivizace, 12. dotace